herpy

SKINKER

Tribolonotus novaeguineae

Tribolonotus novaeguineae er en liten, sky skink fra lavlandsregnskogen på Ny-Guinea med rekker av spisse, bakoverbøyde skjell nedover ryggen. Den lever skjult i fuktig skogsbunn, er mest aktiv i skumringen og legger bare ett egg om gangen. Det finnes bare lite kunnskap om stellet av akkurat denne arten, og den egner seg best som utstillingsdyr.

Familie: Scincidae Engelsk: Spiny Skink Tidligere navn: *Zonurus novaeguineae* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**16-20 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Regnskog og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 45 × 45 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Varmeplass	**27-28 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**36-48 mnd.**
Kullstørrelse	**1 egg**
Kull per år	**1-6**
Inkubasjon	**65-85 dager** ved 23-27 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Vedlegg D**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tribolonotus novaeguineae er en kompakt, kraftig bygget skink med kort hode, sterke ben og fire rekker av kjølede, spisst tilløpende skjell nedover ryggen, som gir den et pansret, nesten drakelignende utseende. Fargen er mørkebrun, og undersiden er gulaktig til kremfarget. Sidene har små kjølede skjell, og foran øyet sitter bare en liten lys oransje til gul flekk. Den nære slektningen *Tribolonotus gracilis* har i stedet knoller på sidene og en bred, rødoransje halvring rundt øyet, og det er det sikreste kjennetegnet mellom de to artene, som ofte forveksles i handelen.

Arten ble beskrevet av Hermann Schlegel i 1834 og er slektens typeart. Kroppen er omtrent 8-10 cm lang fra snute til kloakk, og halen er omtrent like lang, så den samlede lengden er omtrent 16-20 cm. Slekten har to uvanlige trekk blant skinker: kjertler på buken og porer på håndflater og fotsåler, og evnen til å gi fra seg lyd. Flere forfattere har ment at *T. gracilis* og *T. novaeguineae* er én art, men nyere slektskapsundersøkelser behandler dem som to arter med forskjellig økologi, og det gjør denne veiledningen også.

Dyret er sky og ligger skjult det meste av døgnet, så det er et dyr å se på og ikke til håndtering.

Utbredelse og leveområde

Tribolonotus novaeguineae lever på Ny-Guinea, både i den indonesiske delen (provinsene Papua og Vest-Papua) og i Papua Ny-Guinea. Funnene spenner over det meste av øya: fra Fuglehodehalvøya ved Manokwari og sørvestkysten ved Triton Bay og Timika over området rundt Jayapura og Vanimo til Torricelli-fjellene, Wewak, Madang og Lae. De fleste funnene er fra lavlandet og lave åser. Typelokaliteten er det gamle fortet Merkusoord ved Triton Bay på øyas sørvestkyst.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia og Papua Ny-Guinea.

LEVEOMRÅDE

Slekten lever i varm, fuktig regnskog, der dyrene holder til under nedfalne grener, blader og annen skogsbunn, ofte nær vann. De graver seg inn under avfallet og har rede mellom det og jorda. Underlaget er alltid fuktig, og dyrene jakter på små ormer, larver og insekter i skumringen. De soler seg ikke, men varmer seg i hulen eller under solvarmt dødt tre. Slekten finnes også i kokosplantasjer, der dyrene bor i hauger av kokosskall.

Klimaet i lavlandet på Ny-Guinea er varmt og fuktig hele året, med dagtemperaturer omtrent 27 °C, netter omtrent 23 °C og en luftfuktighet over 70 %.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Tribolonotus novaeguineae*. Arten lever i samme slags regnskogsbunn som *Tribolonotus gracilis* fra det nordlige Ny-Guinea, har samme størrelse og stort sett samme krav, og tallene i veiledningen er lånt fra den.

Et enkelt voksent dyr må ha et terrarium på minst 60 × 45 × 45 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Et par må ha minst 0,3 m² bunn, for eksempel 90 × 45 cm. Et terrarium med frontåpning er roligere enn et som åpnes ovenfra.

Bunnen må holde på fuktigheten og etterligne regnskogens jord, for eksempel omtrent 60 % matjord og 40 % kokosfiber, 5-10 cm dyp og dypere hvis det plantes direkte i den. Legg et tykt lag nedfalne blader oppå, og gi kork, barkstykker og kokosskall som skjul, slik at dyret selv kan velge. Terrariet må ventileres så mye at det tørker litt mellom sprøytingene, men ikke så mye at fuktigheten faller.

Når dyret er utvokst, bør det helst bo alene. Dyr av samme kjønn er aggressive mot hverandre, særlig hannene. Et par kan holdes sammen i et romslig terrarium med mange skjul. Fjern avføring daglig, og skift hele bunnen hver 3.-4. måned.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 24-27 °C, og et varmt skjul med 27-28 °C holder dyret i gang, selv om det ikke soler seg. Om natten er 22-24 °C passende.

Bruk en liten varmelampe i keramisk fatning over skjulet, styrt av en termostat. Er rommet kaldt om natten, brukes et keramisk varmeelement uten lys. Mål temperaturen inne i selve skjulet med en føler.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 70-90 %, høyest om natten, og bunnen må alltid være fuktig. Sprøyt terrariet morgen og kveld med rent vann (omvendt osmose eller destillert), og hev fuktigheten til 85-90 % hvis dyrene skal formere seg. Dyret tørker lett ut, så en flat vannskål, gravd delvis ned i bunnen, må alltid stå framme. Dyret drikker og sitter i skålen og kan holde pusten lenge under vann hvis det blir skremt. Skift vannet hver dag.

Matte øyne og en slapp kropp er tegn på uttørking.

LYS OG UVB

Arten er aktiv i skumringen og skal ikke ha en kraftig solplass, men 12 timers dagslys i døgnet holder døgnrytmen. Svak UVB er den beste løsningen: et T5-rør for skogsarter som lever i skygge (Ferguson-sone 1), med en UV-indeks på 1-2 på det høyeste stedet under lampen. Dyret kan klare seg uten UVB hvis fôret drysses med kalk og D3-vitamin, men UVB gir et mer naturlig stoffskifte. Røret skiftes hver 12. måned, og det må være masse skygge og skjul.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Tribolonotus novaeguineae er insektspiser. Grunnfôret er sirisser, kakerlakker, meitemark, melorm og silkeormer, og voksmøllarver og superormer gis i mindre mengder. En levende meitemark lagt ved skjulet får som regel dyret fram. Byttet må høyst være halvparten så bredt som dyrets hode, og til unger høyst så bredt som avstanden mellom øynene.

Unge dyr fôres hver dag og voksne annenhver dag. Gi så mye dyret kan spise på omtrent fem minutter. Pudre fôret med kalk ved hver fôring og med kalk og D3-vitamin ved hver andre. Fôrdyrene må være fôret godt i 1-3 døgn før de gis videre.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Tribolonotus novaeguineae er et dyr å se på og ikke til håndtering. Når den blir grepet, kan den gi fra seg lyd, late som den er død, prøve å flykte eller kaste halen, og det stresser den. Gi et nytt dyr minst to uker i fred, og venn det deretter til å ta insekter fra en pinsett med bløte spisser. Dyret sees mest ved daggry, i skumringen og ved fôring.

Den bruker mesteparten av dagen i skjulet sitt. Et par deler ofte skjul og forsvarer reden høylytt, særlig når det ligger et egg der. Arten kan holdes i et fuktig utstillingsterrarium sammen med små frosker og øgler med de samme kravene, men egg og unger er utsatt i felles terrarier, og det krever et stort terrarium med mange skjul.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alderen ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten; hos *T. gracilis* er den 3-4 år. Hannen er ofte større og kraftigere enn hunnen, men størrelsen er ikke et sikkert tegn. Hos slekten har hannen et rektangulært felt av fire til seks forstørrede bukskjell ved navlen og grå til grå-blå, hevede porer under tredje og fjerde tå på bakfoten. Undersiden kan sees ved å sette dyret i et lite, tomt akvarium og fotografere det gjennom glassbunnen.

PARRING

Avl er sparsomt beskrevet for arten. Slekten formerer seg i regntiden, og i terrariet settes formeringstiden i gang med hyppigere sprøyting og høyere luftfuktighet. Velg et friskt, voksent par, og gi dem tid til å venne seg til et terrarium med minst 0,3 m² bunn og flere skjul, slik at de selv kan velge. Passer dyrene sammen, deler de ofte ett skjul.

Hold luftfuktigheten på omtrent 70 % utenfor formeringstiden, og hev den til 85-90 % ved å sprøyte flere ganger om dagen når formeringstiden nærmer seg. Temperaturen må holde seg mellom 23 og 27 °C. Fôr annenhver dag med sirisser og meitemark som grunnlag.

EGGLEGGING OG KULL

Arten legger egg. Kullstørrelse og antall kull er ikke dokumentert for arten; hos *T. gracilis* legger hunnen bare ett lærtrukket, ovalt egg om gangen, omtrent 2 cm langt, med 5-6 ukers mellomrom og opptil seks egg i en formeringssesong. Egget graves ned rett under overflaten inne i skjulet.

Lag en fordypning på flere centimeter i bunnen rett under skjulet paret har valgt, og fyll den med en løst pakket, lett fuktig blanding av torvmose og matjord. Dekk med korkbark. Dyrene forsvarer reden aggressivt.

INKUBASJON

Eggene klekkes best i en rugemaskin. Ta egget forsiktig ut av reden, og legg det halvt nedgravd i fuktig torvmose i en lett ventilert beholder uten å vende det. Mosen må være så fuktig at det ikke drypper vann ut når en håndfull klemmes hardt. Så lenge egget er fast og fyldig, tilsettes det ikke mer vann. Blir det nødvendig, vann mosen, aldri egget.

Rugetiden er ikke dokumentert for arten; hos *T. gracilis* klekkes egget etter 65-85 dager ved 23-27 °C. Et innsunket egg er som regel uttørket eller dødt, og et egg som svetter, er i ferd med å dø eller allerede dødt. Litt innsynking og fukt på skallet rett før klekkingen er imidlertid normalt.

OPPDRETT AV UNGER

Størrelsen ved klekkingen er ikke dokumentert for arten; hos *T. gracilis* er ungene 6-8 cm lange og veier 3-5 g, og i løpet av få timer søker de føde og skjul. Ungene kan oppdrettes i en plastkasse eller et lite terrarium med fuktig kjøkkenpapir eller mose, et kokosskall som skjul og en lav vannskål. Fôr dem hver dag med små sirisser og andre levende byttedyr, og dryss fôret med

kalk og D3-vitamin ved hver andre fôring.

Et par og ungene deres kan leve sammen, men ta ungene fra når det ikke er plass nok, og senest før de blir kjønnsmodne.

Helse og vanlige feil

Det er bare lite kjent om sykdommer og parasitter hos slekten, og viltfangede dyr som ser friske ut, kan dø plutselig, også etter flere år i fangenskap. De typiske problemene og forebyggingen er:

- Parasitter hos nyinnkjøpte, viltfangede dyr. Hold nye dyr i karantene enkeltvis i en liten, enkelt innredet kasse med fuktig kjøkkenpapir, en lav vannskål og et kokosskall, og la en veterinær undersøke en avføringsprøve for orm og encellede parasitter så raskt som mulig.
- Uttørking. Matte øyne og slapp kropp er tegn på sykdom eller for lite fukt.
- Beinskjørhet ved for lite kalk og D3-vitamin. Dryss fôret med kalk og vitaminer, og bruk gjerne svak UVB.
- Mistet hale ved forskrekkelse eller håndtering.

Et friskt dyr er årvåkent, har klare, blanke øyne og ingen sår, parasitter eller misdannelser. Det kan stå helt stille, men skal reagere når det blir rørt. Søk veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret taper seg, ikke spiser eller ligger sløvt.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.